

zijn bezit gehad hebben. Dit is zeer onwaarschijnlijk, want in een brief van 22 maart 1653 aan de burggraaf van S. Miguel zegt de Anduga daar niets van, wel dat d.F. hem zijn synthetische methode onder conditie van geheimhouding had meegedeeld en dat hij graag de toelating van Don Juan zou hebben om ze te publiceren als een dankbaar aandenken aan zijn leermeester. Meer is hierover niet bekend. Anderzijds weten wij dat d.F., alvorens met Don Juan sloop te gaan, een kist met geschriften en brieven heeft toevertrouwd aan een weduwe te Madrid met de opdracht alles te verbranden, wanneer hij zou sterven. Uit een brief van de Franse pater Claude Richard, Madrid d.d. 30 april 1653, weten wij dat dit ook is gebeurd. De enige bewaarde manuscripten, 135 folio's aantekeningen, meestal over meetkunde, bevinden zich in het familiearchief.

Van d.F. is er een portret, geschilderd door A. van Dyck (130,8 × 118,5 cm), in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten te Brussel. Een later aangebracht opschrift luidt : A. 1629. AETATIS SVAE 32. Een portret, gegraveerd door A. Lommelin, en een ander, door Fr. de Meersman, zijn allebei naar het schilderij door van Dyck uitgevoerd.

Bron. & Lit. : Archives de l'Union della Faille, brieven, familiedocumenten, manuscripten. ALGEMEEN RIJKSARCHIEF BRUSSEL, Jezuietenarchief, 1037, over zijn leven en dood, 1477, necrologie, Koninklijke Bibliotheek Albert I Brussel, Afdeling Handschriften, 19837-19838, brieven aan Van Langren ; — H. P. VANDERSPEETEN, s.j., Le R. P. Jean-Charles della Faille, de la Compagnie de Jésus, précepteur de don Juan d'Autriche, Collection des Précis Historiques, 1874, reeks artikelen, ook in brochure uitgegeven, Vromant, Brussel ; — A. VANDER MEERSCH, in : *Biogr. Nat.*, dl. 6 (1878), kol. 852-856, s.v. DELLA FAILLE ; — H. BOSMANS, s.j., Deux lettres inédits de Grégoire de Saint-Vincent et les manuscrits de della Faille, in : *Annales de la Société Scientifique de Bruxelles*, XXVI, dl. 2, 1901, 1-19 ; — Le traité „De centro gravitatis” de Jean-Charles della Faille s.j., *ibidem*, XXXVIII, dl. 2, 1913-1914, 255-317 ; Jean-Charles della Faille, s.j., *Mathesis*, XLI, 1927, 5-11 ; — O. VAN DE VYVER, s.j., Lettres de J. Ch. della Faille s.j., cosmographe du roi à Madrid, à M. F. Van Langren, cosmographe du roi à Bruxelles 1634-1645, in : *Archivum Historicum Societatis Jesu*, XLVI, 1977, 73-182.

Omer VAN DE VYVER, s.j.

FREY, Alice, kunstschilderes.

Geboren te Antwerpen op 25 juni 1895 als dochter van Pierre-Jacques Frey, fabrikant en handelaar in muziekinstrumenten, afkomstig uit Forbach (Lorraine), en Leontine-Maria Brand. Huwde in 1922 met kunstschilder, kunstcriticus en kunsthistoricus Georges Marlier. Woonde tot in 1931 te Antwerpen, van 1931 tot 1968 te Brussel en nadien te Oostende. Overleden te Oostende op 30 aug. 1981. Ridder in de Kroonorde (1956) ; Ridder in de Leopoldsorde (1961).

F. bracht haar jeugd jaren te Antwerpen door, waar ze ook school liep (geen al te schitterende studies overigens). Haar ouders waren tamelijk welgesteld, maar tussen beiden heerste een op het gezin drukkende onenigheid. F.'s grootvader aan moederszijde, Gustave Brand, was opticien te Antwerpen, en had een bijhuis in de Oostendse Vlaanderenstraat. Zo komt het dat F. vele vakanties te Oostende doorbracht.

Tijdens de zomer van 1914 werden de F.'s te Oostende door de uitbrekende oorlog verrast ; ze bleven er noodgedwongen tot begin 1916. In die tijd maakte F. kennis met kunstschilder James Ensor (1860-1949), die in dezelfde straat woonde. Tussen de oudere Ensor, toen midden in de vijftig, en de veel jongere F. kwam het tot zekere vriendschapsbanden. Daarvan bericht F. anno 1960 in een autobiografische tekst waarin ze de banden tussen haar en Ensor — wellicht fel opgeschroefd — beschreef. In elk geval maakte ze toen al heel wat tekeningen, die ze Ensor ter beoordeling voorlegde.

Terug te Antwerpen volgde ze de leergangen Snit en Naad aan een Beroepsschool. Tot in 1925 zou ze les Snit en Naad geven aan het Institut Marie-José te Antwerpen. Van 1917 tot 1919 volgde ze cursussen aan de Academie voor Schone Kunsten te Antwerpen ; schilderen bij Juliaan de Vriendt (1842-1935), tekenen bij Félix Gogo (1872-1953). In 1919 was ze samen met J. Minne, B. Claessens, W. Koninckx, G. Marlier, R. Vaes en R. Avermaete stichtend lid van het tijdschrift *Lumière*. De bedoeling was het propageren van moderne kunsttendensen. F. trok zich echter spoedig uit de groep van *Lumière*

terug en stichtte samen met o.a. M. van Essche en P. Neuhuys *ça ira*. Toen ze in 1922 huwde, ging F. in de Lange Altaarstraat 34 te Antwerpen wonen. Het huis werd een waar trefpunt van eigentijdse kunstenaars P. van Ostajen, E. L. T. Mesens, H. Daeye, J. Brusselmans, F. Jaspers ... Voor het overige verliep haar verdere leven zonder veel buitengewone feitelijkheden: veel reizen, drukke schilderkunstige activiteiten en deelneming aan talloze tentoonstellingen in alle grote Belgische steden en in het buitenland. Haar markantste individuele tentoonstellingen waren die in het paleis voor Schone Kunsten (1939), in Galerij Studio te Oostende (1946), te Monte-Carlo (1955), in het Kursaal te Oostende (1965), in Galerij De Vuyst te Lokeren (1969) en in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende (1970).

Haar laatste levensjaren bracht F. door in een bejaardenhome-met-standing te Oostende. Ze was er, geplaagd door doofheid, betrekkelijk eenzaam, al had ze toch enkele – niet steeds even onbaatzuchtige – vrienden. Na haar dood werden grote delen van haar atelier-inboedel geveild in het huis De Vuyst te Lokeren. Bij testament legerde ze nog een aantal schilderijen, tekeningen en aquarellen aan het Museum voor Schone Kunsten te Oostende. F. liet een ontstellend omvangrijk maar erg ongelijk oeuvre na. Ze beoefende vele genres: portret, stilleven, landschap, naakt ..., maar vooral toch het fantasisische genretafereel met figuren.

Toen ze nog jong was, schilderde ze onder invloed van Paul Joostens enkele abstracte werken en in de jaren twintig was ze een korte tijd duidelijk in de ban van het expressionisme, dat ze in een gematigd-afgezwakte vorm overnam. Na deze periode van tasten en zoeken ontwikkelde ze haar eigen stijl. In haar werk toonde ze luchtige en gratuite droomwerelden bevolkt met bevallige meisjes en vrouwen, clowns, pierrots, ballerina's, engelen en duivels.

Doorheen al die optimistisch gestemde werken vinden we bloemen, hondjes, waaiers en maskers als constante elementen terug. Heel duidelijk is dat werk een combinatie van stijlen van James Ensor, Edgard Tytgat, Marc Chagall met haar eigen onschuldige wereldvisie.

Achteraf beschouwd kunnen we stellen dat de artistieke kwaliteiten van F.'s kunst tijdens haar leven wellicht sterk overgewaardeerd zijn. Twee redenen om dat te verklaren. Eerst en vooral is er de directe bekoorlijkheid dat uit haar oeuvre straalt en nog steeds op velen een grote fascinatie blijkt uit te oefenen. Toch menen we dat haar bekoorlijke picturaliteit niet vrij te pleiten is van heel wat weinig smaakvolle, stereotiepe tics, terwijl de thematiek van F. in feite weinig diepgang blijkt te bezitten. Het gros van haar oeuvre kunnen we dan ook beschouwen als louter fantasisistisch-decoratief. Ten tweede waren er haar relaties in de kunstmilieus, vooral via haar echtgenoot Georges Marlier, waardoor ze in regel kon rekenen op heel wat ruggesteun van kunstcritici en galerijhouders.

F. is in volgende musea vertegenwoordigd: Antwerpen, K.M.S.K.; Brugge, Groeningemuseum; Brussel, K.M.S.K.; Gent, M.S.K.; Elsene, M.S.K.; Luik, M.P.B.; Oostende, M.S.K. en Doornik, M.B.A.

Lit.: U. VAN DE VOORDE, Alice Frey. Antwerpen, 1944; — R. AVERMAETE, Alice Frey. Brussel, 1959; — A. FREY, Mes premières rencontres avec James Ensor, in: *Fantasmagie*, 3 okt. 1960; — Alice Frey (tentoonstellingscat.) Oostende (Casino-Kursaal), 1965; — R. AVERMAETE, Alice Frey. Brussel, 1970 (met portretfoto's en uitgebreide literatuuropgave tot 1970); — (J. BUYCK), Catalogus schilderijen 19de en 20ste eeuw. Antwerpen (K.M.S.K.), 1977; — Een verhaal over vrouwen 1830-1980 (tentoonstellingscat.). Brussel (B.B.L.) 1980; — 150 Jaar Belgische kunst in de verzameling van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België. Brussel, 1980; — N. HOSTYN, Meesterwerken uit het Museum voor Schone Kunsten — Oostende (tentoonstellingscat.). Hasselt (C.C.H.), 1981.

Norbert HOSTYN